

En sann trotjänarinna!

Anna Sofia Andersson

16 november 1863 Kaga – 1836 Västra Harg
Hushållerska och kokerska på Helgeslätt

Anna Sofia var född och uppväxt i Kaga socken, hennes far hette Anders Gert Samuelsson Lund och hennes mor hette Maria Sofia Andersdotter.

Hon började sin bana som piga och arbetade sig upp i arbetslivet.

Hon kom från Skeda socken till Stensäng där hon arbetade som hushållerska ett år fram till 1904 i november.

Dags att byta arbetsplats till ett annat ställe i socknen, Helgeslätt nästa. Här får Anna Sofia arbete som kokerska.

Hon stannar i 21 år på Helgeslätt. Hon arbetar till familjens glädje och förser dem med god mat under många år och håller ställningarna i köket.

I Rune Wikells bok *I Minnen bevarat* I står att läsa följande:

I hågkomster nedtecknade 1950 berättar Margot Möller barndomsminnen från sin mors och mormors Helgeslätt. Mormor Anna von Rosen.

Det vi alltid tyckte var gott var de så kallade folkskorporna. Sofi hade en stor kopparlåda där brödet låg i långa rader.

Först när hon bakat detta vilade de ut i hennes säng. Sedan brödet kallnat plockades det ned i den stora kopparlådan. Grova kakor och stora vita levar, som morfar alltid ville ha till smörgås. Av detta bröd bakades folkskorporna. Stora, goda saker, men ej söta. Så stora skorpor har jag aldrig sett – eller kanske sågs de som med barnaögon och då förstorades. Allt var så rikligt och generöst på Helgeslätt, trots det enkla liv där. Jag minns Sofi, från trädgården med hela sitt randiga förkläde fullt av spenat, och vilken spenat vi sedan fick sammetsmjuk och grön som en härlig kräm. Den hackades så fin som mos i en hackho med två hackknivar. Det var ingen brådska utan man lade ner arbete på maten. Sofi hade ju spiselen eldad från klockan 5 om morgnarna. Den stor där glödhet och stekpannan stod på kanten och stekte sakta läckra köttbullar och

svampstuvningar mm. Hon bakade fina "humlebon", som alltid var en stående rätt, när jag kom, eller kanelströdda beignets. kalvfrikasse var också en rätt mormor gav oss samt härlig sparrisomelett.

Vardagslivet var annars mycket enkelt. Stekt sill varje frukost men brunstekt och fin. Mormor åt med förtjusning smörgås med persilja och kaffe ur sin stora kopp. I Oxhagen plockade vi svamp.

Vi hittade murklor och vi hittade champinjoner. Sofi stuvade svampen och vi brukade få av den till brännvinsbordet, där morfar annars blott hade en ansjovisburk. Morfar var en man med principer. Han skulle ha sin ansjovisburk, punkt och slut. Och hade vi till middag tex. köttbullar åt han två sedan må de ha varit stora eller små. På morfars skrivbord låg allt i rader, nästan linjerätt. Fotogenlampan gjorde husan i ordning. På morfars fotogenlampsglas satt alltid en liten virkad mössa.

På Helgeslätt gick allt efter gamla seder. Där vägdes och mättes och var gammaldags ordning med utlämning. Sockret höggs i bitar och folk hade varsin plåtask till sockret. Och kaffe lämnades ut till kokerskan. Vi barn tyckte ofta att "folkmaten" var godare. Där stod alltid till aftonvard en stor brun burk med inlagd sill och ofta hade de pannkaka till kväll med gräddskum och lingon blandad i en stor skål. Och deras grova och mustiga bröd funno vi bättre än "herrskepets" vetebröd. När hushållerskan gick ut i visthusboden och ur stora kar tog upp en bit fläsk eller en salt sill, funno vi stadsbarn det märkligt och verkade välbärgat på något sätt. Där fanns att ta av allt. Såpa, sirap, socker - toppsocker stod på hyllan- kaffe i säck komma som rostades i en särskild kafferost. Mormors handkammare var som ett mindre rum och där fanns allt. Mormor köpte allt i parti hon var uppvuxen i större förhållande och behövde hon till exempel ett handfat köpte hon 12.

Sofi flyttar till Ekelund, Boo 1925 och stannar där i två år för att sedan flytt till Högstorp Härsnäs. Hon flyttar till ålderdomshemmet i västra Harg 1932 då är hon 69 år. Hon slutar sina dagar den 15 juli 1936.

På hennes gravsten står Trotjänarinnan. Hon gjorde en stor insats med sitt arbete i kök och hushåll under hela sitt liv.

Text: Västra Hargs hembygdsförening 2024